

USTVARJALNA EVROPA PO LETU 2020

Javni posvet o novem programu EU
za kulturne in ustvarjalne sektorje
Ljubljana, 14. junij 2018, ob 10h

MOTOVILA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Glavni poudarki posveta o programu o Ustvarjalna Evropa po letu 2020

Ministrstvo za kulturo in zavod Motovila, sta 14. junija 2018 organizirala javni posvet o prihodnjem programu EU za podporo kulturnim in ustvarjalnim sektorjem. To je bil zadnji uradni javni posvet pred začetkom pogajanj Ministrstva za kulturo RS z institucijami EU. Veseli smo odziva sektorjev, predvsem pa se zahvaljujemo za konstruktivno razpravo in predloge za oblikovanje stališč Slovenije pri pogajanjih. Glavni poudarki novega programa Ustvarjalna Evropa po letu 2020 so zapisani v nadaljevanju, vključno s pripombami v zvezi predlogom novega programa, ki smo jih do 18. 6. prejeli v pisni obliki.

Ozadje

Evropska komisija je letos v [začetku marca](#) zaključila z javnim posvetovanjem o programih EU na področju vrednot in mobilnosti, namenjeno oblikovanju programov financiranja EU za obdobje po letu 2020, torej tudi programa Ustvarjalna Evropa. Komisija je nato maja predstavila predlog proračuna za novo sedemletno obdobje 2021–2027 in objavila [zakonodajne predloge](#) o prihodnjih programih financiranja. Za kulturni in ustvarjalni sektor novi »program za ustvarjalno Evropo« predvideva **1,85 milijard EUR** za tri področja – **MEDIA** za podporo avdiovizualnim sektorjem (1,081 milijarde), **Kultura** (609 milijonov) in **medsektorski ukrepi** (160 milijonov), ki bo **del grozda programov**, namenjenih **naložbam v ljudi, socialno kohezijo in vrednote**.

SPLOŠNI OKVIR PROGRAMA in SPLOŠNE NOVOSTI

Izzivi KUS:

- Izražamo bojazen prevelikemu poudarku posebnim sektorskim ukrepom na AV področju, v založništvu, glasbi, kulturni dediščini, arhitekturi.
- Med izzivi prihajajoče sheme financiranja 2021–2027 se izpostavlja **pomanjkanje primerljivih podatkov med posameznimi kulturnimi krajinami**. To je velik problem, ki postavlja pod vprašaj ustreznost drugih postavljenih izzivov (razdrobljen trg, vpliv globalizacije, digitalizacija...). Kako bodo namreč ustrezno zastavljeni mehanizmi kriterijev in izbora, če komisija ne razpolaga s primerjalnimi podatki posameznih kulturnih prostorov. Ta problem je velik predvsem za del Evrope z manjšo zmogljivostjo KUS (vzhodna Evropa, Balkan). Za ta del Evrope je značilno, da na določenih umetniških področjih ne razpolaga z dovolj močnimi in aktivnimi zvezami in mrežami, ki bi zmogle generirati ustrezne analize in podatke, na podlagi katerih bi bila možna ugotovitev dejanskega stanja razvitosti kulturnega prostora, predvsem pa njegovega kulturnega potenciala. Poraja se bojazen, da bo Evropska komisija večino sredstev usmerila v tiste kulturne prostore, ki so razvitejši, ki imajo močna lobistična telesa in ki lažje prikazujejo učinke glede na razvita evalvacijska orodja.
- Potrebno bi bilo določiti ustrezen način obravnave prijaviteljev glede na prostor iz katerega prihajajo. Iz strategije in postopkov mora biti jasno razvidno, da si Evropa prizadeva za uravnoteženje razvitosti celotnega evropskega kulturnega prostora, s poudarkom na tistih delih Evrope, ki katerih pogoji za kulturno in umetniško ustvarjalnosti krepko zaostajajo za samim kreativnim potencialom v teh državah. Argumentirati je treba, da se v teh državah skriva ogromen kulturni in umetniški potencial in da Evropski komisiji ne bo uspelo dvigniti konkurenčnosti evropske kreativnosti, če se bo prvenstveno osredotočila na podporo tistih kulturnih trgov, ki že sami po sebi generirajo boljše ustvarjalne pogoje.
- Novi program preveč poudarja konkurenčnost (usmerjenost v komercializacijo projektov), s čimer se izgublja pomen kulture *per se*.
- Uskladiti je potrebno ukrepe na področju digitalizacije in avtorsko pravo.
- Dostop do financ omogočiti ne samo MSP, temveč širše za KUS, še posebej v luči konkurenčnosti zagotoviti tudi geografsko uravnotežen dostop do teh sredstev.

USTVARJALNA EVROPA PO LETU 2020

Javni posvet o novem programu EU
za kulturne in ustvarjalne sektorje
Ljubljana, 14. junij 2018, ob 10h

MOTOVILA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Cilji in struktura programa Ustvarjalna Evropa 2021–2027:

- Predlog novega programa preveč poudarja »ustvarjalnost« in stopnjuje prednostno nalogo vzgoje občinstva iz aktualnega programa Ustvarjalna Evropa v »doseganje širokih občinstev«, kar predvsem poudarja in izpostavlja konkurenčnost v KUS. Cilji poleg konkurenčnosti poudarjajo še kulturno raznolikost in kulturno dediščino, ni pa poudarka na razvoju sodobne ustvarjalnosti.
- Struktura programa se razlikuje tudi v številu dostopnih podpor, še posebej za izvajalce iz malih držav in v luči poudarjanja konkurenčnosti. Npr. slovenskim izvajalcem je v podprogramu MEDIA trenutno dostopnih samo 6 razpisnih shem, čeprav gre za nadnacionalna sredstva, ki naj bi omogočala dostopnost do sredstev za vse upravičence iz držav članic programa. Dostop do podpore bo manjši tudi za izvajalce v programu KULTURA, če bo Komisija podpirala večje projekte, s čimer bi Komisija zmanjšala pluralnost kulturne ponudbe.
- Zaradi postavljenih ciljev so izvajalci predvsem »prisiljeni« v iskanje »vmesnih tem«, namesto da bi se posvečali kulturno-umetniški produkciji.

Proračun

- Pozdravljamo povišanje proračuna programa za 2 % (predlog 1,85 milijard EUR). Pomislek je v višini administrativnih sredstev, tj. 7 % celotnega predlaganega proračuna. Pri podprogramu **MEDIA** Komisija načrtuje **združevanje upravičencev in zmanjšanje števila temeljnih pogodb za 30 %**, s čimer želi zagotoviti zmanjšanje stroškov upravljanja in povečati učinkovitost programa. V praksi to pomeni 1/3 manj pogodb, podpora večjim projektom, s čimer se Slovenija kot mala AV država ne strinja. Če pa bo na koncu Komisija dejansko znižala odstotek pogodb pri MEDIA, potem bi lahko na ta račun nekoliko znižala tudi odstotek proračuna za upravljanje programa.

Izvajanje programa

- Izkušnje s centraliziranim upravljanjem programa, ki ga izvaja Izvajalska agencija EACEA v Bruslju so zadovoljive.
- Sredstva za izpolnjevanje ciljev programa (npr. regionalne mobilnosti) bi lahko razdeljevali tudi na decentraliziran način, tj. ob olajšanju administrativnih bremen (npr. po vzoru programa Erasmus+), in sicer Centri Ustvarjalne Evrope, ki dobro poznajo sektorje.
- Združevanje izvajalcev in manjšanje administrativnega bremena ne bo imelo za vse države enakih pozitivnih posledic.

Posebnosti

- Komisija predlaga, da se lahko **nepovratna sredstva** brez razpisa dodelijo Evropski filmski akademiji in Mladinskemu orkestru Evropske unije, s čimer se udeleženci posveta ne strinjajo. Ni ustrezno podeljevanje sredstev konkretnim izvajalcem brez javnega razpisa, enaka obravnava naj se omogoči tudi drugim izvajalcem.
- Dodana vrednost oznaka »**pečat odličnosti**«, s čimer naj bi Komisija prepoznala kvalitetne projekte, a jih ne bo finančno podprla, pomeni »norčevanje« iz sektorjev. Vsekakor pa so potrebni kriteriji za podeljevanje pečata odličnosti in omejitev števila podeljenih.

Poenostavitev postopkov

- **Večja prožnost** (nagrajevanje uspešnosti), **večja učinkovitost** (okvirni partnerski sporazumi in kaskadna nepovratna sredstva za zagotavljanje finančne stabilnosti) in **nagrajevanje doseganja širših občinstev** (npr. AV projektov, ki bodo postali prepoznavne blagovne znamke v podprogramu MEDIA) so zaskrbljujoči, saj so se predlogi nagnili preveč v smer doseganja **gospodarskega učinka** na račun varovanja in spodbujanja kulturne raznolikosti.

USTVARJALNA EVROPA PO LETU 2020

Javni posvet o novem programu EU
za kulturne in ustvarjalne sektorje
Ljubljana, 14. junij 2018, ob 10h

MOTOVILA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MEDESEKTORSKI SKLOP

- Medsektorski sklop prinaša predvsem vsebinske spremembe, kar pozdravljamo.
- Komisija še ni zelo natančno opredelila **inovacijskih laboratorijev** (spodbujanje novih oblik ustvarjanja na stičiščih različnih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev, na primer z uporabo inovativnih tehnologij, spodbujanje inovativnih medsektorskih pristopov in orodij za lažji dostop, distribucijo, promocijo in vrednotenje kulture in ustvarjalnosti), zato POZIV sektorjem, da podajo predloge.
- Sredstva za izpolnjevanje ciljev programa (npr. regionalne mobilnosti) bi lahko razdeljevali tudi na decentraliziran način, tj. ob olajšanju administrativnih bremen (npr. po vzoru programa Erasmus+), in sicer Centri Ustvarjalne Evrope, ki dobro poznajo sektorje.
- Zakaj se za boj proti dezinformacijam namenja sredstva Ustvarjalne Evrope, saj program z enim najmanjših predlaganih proračunov EU ne more rešiti problema razširjanja lažnih novic.

SKLOP KULTURA

Prednostne naloge

- Med prioritete sklopa KULTURA je potrebno vključiti **spodbujanje razvoja sodobne kulturne ustvarjalnosti in umetniških praks ter inovativnih/eksperimentalnih pristopov**. Inovativnost naj ne bo razumljena le v ekonomskem in tehnološkem smislu (pomen socialnih inovacij).
- Financiranje iz javnih sredstev EU mora **v prvi vrsti podpirati ukrepe, vezane na spodbujanje in varovanje kulturne raznolikosti**. Potrebna je **previdnost, da ne bi sklop KULTURA postal preveč podvržen logiki komercializacije v imenu doseganja širokih občinstev**.
- Aktivnosti sektorja **na mednarodni ravni (izven EU)** bi morale biti usmerjene predvsem v **oblikovanje trajnih partnerstev** in ne zgolj »izvozu« evropskih kulturnih in ustvarjalnih akterjev in del.

Izvajanje: poenostavitev postopkov, evalvacija prijav in trajnost projektov

- Potrebno je **uvesti dvofazni sistem prijav**: najprej idejna zasnova in okvirni proračun, v drugi fazi pa šele izdelan proračun, sodelovanje partnerjev ter vse ostale podrobnosti in priloge. Trud in čas, vložen v pripravo prijave, je namreč trenutno prevelik v primerjavi z nizko stopnjo uspešnosti na razpisih. Neuspešna prijava torej za prijavitelje predstavlja precejšnjo »nasledlo investicijo«.
- V zvezi z izvajanjem programa je že v aktualnem programu potrebno **okrepiti proces evalvacije prijavljenih projektov** z ustreznimi in **strokovno podkovanimi ocenjevalci** (npr. poleg jezikovnih kompetenc in poznavanja sektorja tudi izkušnje z vodenjem projektov EU in poznavanjem regije; pri ocenjevanju stroškovnika pa tudi poznavanje finančno-gospodarskih okoliščin držav, iz katerih prihajajo partnerji). Eksperti se morajo **ob večjih razhajanjih v ocenah med sabo nujno posvetovati, v proces ocenjevanja pa se vsebinsko ne bi smelo vključevati administrativno osebje EACEA**. Ocenjevalci bi morali imeti možnost samoizločitve iz postopka evalvacije v primerih, ko niso kompetentni za presojanje o sodelovanju v specifični evropski regiji.
- Nujen je tudi **razmislek glede sistema garancij, ki jih morajo predložiti prijavitelji projektov v primeru slabo ocenjene finančne zmogljivosti**, saj te včasih predstavljajo nepremostljivo breme (za sektor na splošno je praktično nemogoče pridobiti bančno garancijo, še bolj problematično pa je to za organizacije iz tretjih držav).
- Vzpostaviti bi bilo treba **čim bolj enostaven in uporabniku prijazen sistem (aplikacijo) za poročanje** o izvajanju projektov.
- V smislu spodbujanja trajnosti pobud tudi po izteku trajanja podprtega projekta bi bilo smiselno **razmisliti o vzpostavitvi oz. spodbujanju neke vrste sponzorskega modela**, npr. z organizacijo letnega evropskega sponzorskega dogodka s strani Evropske komisije, kjer bi zbirali sponzorska sredstva oz. donatorje za zagotovitev dolgoročne podpore visoko kakovostnim projektom programa Ustvarjalna Evropa.

USTVARJALNA EVROPA PO LETU 2020

Javni posvet o novem programu EU
za kulturne in ustvarjalne sektorje
Ljubljana, 14. junij 2018, ob 10h

MOTOVILA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Struktura sklopa

- Zaradi strukture sklopa KULTURA bi bilo smiselno **pripraviti okvirno razdelitev sredstev med posamezne vrste ukrepov: horizontalni, sektorski in posebni** (takšna okvirna razmejitev je npr. že pripravljena za medsektorski sklop).

Horizontalni ukrepi

- Pri **PROJEKTIH SODELOVANJA** bi bilo ustrezno uvesti **tri kategorije**, da bi se omogočilo večjo raznolikost projektov in partnerstev: **manjši, srednji in večji projekti**, s tem, da se **za projekte manjšega obsega zagotovi 75% sofinanciranje EU in zgornja meja sofinanciranja poveča na 300.000 EUR**, uvede se **projekte srednjega obsega, za katere se zagotovi 60% sofinanciranje in zgornja meja podpore v višini 750.000 EUR** ter ohrani **projekte večjega obsega, za katere se, kot velja že sedaj, zagotovi 50% financiranje in zgornja meja 2.000.000 EUR**. Zagotoviti bi bilo treba način (npr. z opredelitvijo v sporazumu o sodelovanju z EACEA), da se finančna odgovornost, ki jo trenutno v celoti nosi vodja, ustrezno razdeli med partnerje. Zagotoviti je treba različne kriterije in kazalnike za tri kategorije projektov, saj imajo zaradi enakih in zgolj kvantitativnih kazalnikov projekti večjega obsega vedno boljše rezultate kot manjši projekti. Manjši projekti naj nudijo prostor za eksperimentalne pristope – to bi morala biti ena od prioritet. Pri velikih projektih morajo biti ključne reference in izkušnost prijavitelja. Proračun za shemo bi se moral povečati, da bi se zagotovilo večje število projektov sodelovanja, znotraj sheme pa rezervirati deleže proračuna za posamezno kategorijo in tako zagotoviti dovolj sredstev tudi za male projekte (npr. v razmerju 40% za male, po 30 % pa za srednje in velike). Pri oblikovanju partnerstev morajo biti ustrezno upoštevana tudi možna povezovanja z manjšinami in zamejstvom (ta morajo biti ovrednotena kot enako pomembna, ter enako točkovana, skratka štejejo naj za prava partnerstva).
- **PAN-EVROPSKIM PLATFORMAM** bi bilo **treba zagotoviti možnost večanja podpore** skozi leta delovanja, skladno z rastjo platforme. Več bi moralo biti povezovanja med platformami in prostor za platforme, ki vključujejo manjše, nišne organizacije. Morda bi bilo zato tudi v tej shemi uvesti več kategorij.
- V podpornem ukrepu za **EVROPSKE MREŽE** je **treba odpreti prostor tudi za tiste z regionalno razsežnostjo**, saj je pomembno, da bodo na EU ravni lahko resnično slišani glasovi vseh relevantnih kulturnih akterjev v EU, katerih interesi morda niso ustrezno zastopani v vseevropskih mrežah. **Ponovno je potrebno uvesti podpore za delovanje (operating grants)**, saj so se projektne podpore izkazale za neustrezne za poslanstvo evropskih združenj.
- Pozdravljamo ukrep podpore za **MOBILNOST umetnikov ter kulturnih in ustvarjalnih akterjev**. Namen mobilnosti bi moral biti **izobraževanje, mreženje in priprava mednarodnih projektov, postopki pa administrativno kar se da nezahtevni** (npr. s pavšalnimi podporami). Skladno z deklaracijo Vrha EU-Z Balkan bi bilo potrebno vzpostaviti tudi **posebno okno za podporo mobilnosti z Zahodnim Balkanom**, torej z državami kandidatkami in potencialnimi kandidatkami z jasno EU perspektivo. Smiselni bi bil razmislek o **decentralizaciji izvajanja tega ukrepa, skladno z idejo kaskadnih podpor, in sicer prek Centrov Ustvarjalna Evrope**, ki dobro poznajo potrebe sektorja in bi zagotovili enakomerno dostopnost oz. geografsko zastopanost.
- Pri **PODPORI KULTURNIM ORGANIZACIJAM za delovanje v mednarodnem prostoru** (izven EU) bi morali graditi **na projektih sodelovanja oz. partnerstvih**, ki naj potekajo po principu **od spodaj navzgor** ter nudijo **priložnost različnim EU akterjem** (geografska zastopanost).

Sektorski ukrepi

- Pri sektorskih ukrepih močno **pogrešamo celovit pristop**. Upoštevati je treba cilj spodbujanja kulturne raznolikosti in predvideti podpirne ukrepe **tudi za uprizoritveni sektor ter sektor vizualne umetnosti**. **Menimo, da je neustrezno, da razvijamo ukrepe le na določenih sektorjih, ki imajo morda bolj izražen tržni potencial**. Sprašujemo se, **zakaj je v ospredju financiranje dobičkonosnostih kulturnih sektorjev, ki lahko pridobijo sredstva na trgu**.

USTVARJALNA EVROPA PO LETU 2020

Javni posvet o novem programu EU
za kulturne in ustvarjalne sektorje
Ljubljana, 14. junij 2018, ob 10h

MOTOVILA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

To tudi ni skladno z vmesnim poročilom o izvajanju aktualnega programa Ustvarjalna Evropa, ki je pokazal, da so **ekonomski vidiki preveč poudarjeni**.

- Pri podpori **GLASBENEMU SEKTORJU** je potrebno **zagotoviti, da ukrep ne bo gradil le na distribuciji komercialnega glasbenega repertoarja v/izven Evrope, temveč bo nudil podporo kakovostni glasbi različnih zvrsti**. Predvideno nagrajevanje uspešnosti na trgu ter pridobivanju občinstva na področju glasbene umetnosti ne upošteva razvitosti posameznih glasbenih trgov. Manjše države kot je Slovenija se ne morejo kosati z okoliščinami, znotraj katerih delujejo veliki evropski glasbeni trgi. Slednji bodo bistveno lažje prikazali uspešnost na trgu ter dvig števila občinstva kot Slovenija. Prvič zaradi tega, ker so ti trgi enostavno večji, drugič pa zaradi tega, ker imajo že sedaj vzpostavljene boljše pogoje za delovanje kulturnega trga kot pri nas. Dodaten komentar pa je vezan tudi na zagotavljanje žanrske pestrosti. Obstajajo glasbeni žanri, ki po uspešnosti na trgu in generiranju občinstva nikakor ne morejo konkurirati popularnejšim glasbenim žanrom. **Uravnoveženost, ki jo je treba zasledovati torej ni le teritorialna, temveč tudi žanrska**. Evropsko komisijo je zato vredno opozoriti, da se morajo pri kriteriju, ki je vezan na nagrajevanje tržne uspešnosti in generiranja občinstva, nujno upoštevati okoliščine, ki so lastne posameznim glasbenim žanrom.
- Pri podpori **KNJIŽNEMU IN ZALOŽNIŠKEMU SEKTORJU** bi bilo treba pri **prevodnih projektih zaradi kulturne raznolikosti izpostaviti kot prioriteto prevode med jeziki z manj govorci**, ne pa le prevodov v jezike z več govorci (angleščina, francoščina, nemščina in španščina). **Trg manjših jezikov je tudi zelo velik, poleg tega prinaša za založnike dobre možnosti sodelovanja**. Na primer skupni tisk knjig (velja za slikanice in ilustrirane knjige), kjer se lahko stroški tiska dobesedno razpolovijo, če namesto 1000 izvodov tiskaš 2000 ali 3000. V kolikor bi Komisija vztrajala pri prioriteti prevodov v t. i. »velike jezike«, bi ena od možnosti bila, da bi morda enostavno predpisali število prevodov v posameznem paketu, ki naj bodo v jezike z več govorci (npr. 2 knjigi od 10). **Ohraniti je treba promocijo evropske književnosti** – brez tega se bodo knjige 'izgubile' v prevladujoči množici tržnih uspešnic, a je potrebno previdno pristopiti zlasti k promociji zunaj EU, in ob tem zagotoviti varovanje kulturne raznolikosti in s tem povezano široko geografsko zastopanost. Previdnost in premišljen pristop je nujen tudi v zvezi z **vključevanjem nagrade za književnost EU (EUPL) v kriterije** za pridobitev podpore. Ena od možnosti bi bila razširiti polje EUPL še na nagrade na manj zastopane žanre, npr. kratke zgodbe, poezijo, slikanice in mladinska dela, stripe in grafične romane. Glede možnosti **pavšalnega financiranja**, je treba zelo dobro premisliti, kakšna bo izvedba. Seveda bi bilo zelo dobrodošlo, če bi poenostavili poročanje, vendar je pavšal na knjigo zelo težko določiti. Tudi **vzorčni prevodi**, ki jih je projekt doslej omogočal, so zelo pomembni za manjše jezike, saj omogočajo dostopnost tekstov tujim urednikom, ki nimajo bralcev iz tako majhnih jezikov, kot je na primer slovenščina.
- Sprašujemo se **kakšna je dodana vrednost vedno novih NAGRAD EU**. Večji učinek je lahko dosežen s podporo konkretnim kulturnim projektom.

SKLOP MEDIA

- **Prednostne naloge in proračun** – *Ali med prednostnimi nalogami kaj pogrešate (cilj podprograma: spodbujanje sodelovanja, inovacije, čim širša dostopnost in kroženje evropskih avdiovizualnih del na spletu in v kinematografih ter razvoj občinstva)? Ali slovenski avdiovizualni sektor in njemu primerljivi trgi lahko uspešno sodeluje v programu brez posebnih ukrepov, ki upoštevajo različne obsege in zmogljivosti avdiovizualnega sektorja v Evropi?*

Predstavniki producentov trdijo, da **znotraj trenutne sheme za razvoj posameznih projektov** sicer **lahko funkcionirajo**, tudi po ukinitvi avtomatskih točk za pozitivno diskriminacijo malih držav.

Hkrati pa opozarjajo, da je pomembno (1) **pozicijo slovenskih producentov - prijaviteljev presojati s širšega vidika**: v omenjeni shemi (ki je edina tovrstna shema podpore za razvoj, kamor je dostop malim državam lažji) statistično že nekaj let uspešnost pod 20 %. Velike države so

USTVARJALNA EVROPA PO LETU 2020

Javni posvet o novem programu EU
za kulturne in ustvarjalne sektorje
Ljubljana, 14. junij 2018, ob 10h

MOTOVILA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

bistveno bolj uspešne pri drugih razpisih (npr. podpora za razvoj skupine projektov in TV prikazovanje). Razpis za podporo posameznim projektom je najbolj konkurenčen za vse države in za nas najbolj dostopen, ima pa premalo denarja na voljo na sploh. Moralo bi se razmisliti o redistribuciji oz. večanju sredstev za to shemo.

Drugi problem, omenjen s strani producentov, je (2) **vprašanje ocenjevalcev in njihovega nezadostnega poznavanja načina funkcioniranja trgov v malih državah**, ki vpliva na nedoslednost ocenjevanj projektov. Posledično prihaja do anomalij v ocenjevanju in različnemu tolmačenju (*comfort zone – out of comfort zone*) regionalnih koprodukcij. Treba je **zagotoviti dobro poznavanje področij** s strani ocenjevalcev ter **ustrezno tolmačenje in ocenjevanje** projektnih vlog.

Podprt je **PREDLOG**, da se zagotovi **ukrep upoštevanja različnih velikosti trgov**, saj kriterij doseganja čim večjega obsega gledalcev mora vključevati oz. predpostavljati celotno ozemlje EU, ne pa le velikih držav. Pri tem se predlaga **upoštevanje proporcionalnosti števila doseženih teritorijev in gledalcev za filme iz različnih kategorij držav (male, srednje, velike)**, kar bi zagotovilo ustrezno merilo uspešnosti filma z vidika malih trgov.

Dodatno naj se **ovrednoti (že obstoječe) koprodukcijsko sodelovanje med različnimi trgi**.

Glede prioritete, ki se osredotoča na **razvoj inovativnih TV formatov in vsebin** imajo slovenski uporabniki pomisleke, ki temeljijo predvsem na internih, nacionalnih in deloma tudi regionalnih okoliščinah slabega sodelovanja s TV prikazovalci. Ko gre za prijavljanje za sredstva za TV prikazovanje, ki predvidevajo okrepljeno sodelovanje s (tujimi) TV ponudniki v vlogi koproducentov ali kupcev je stanje zaradi nezainteresiranosti vodilne javne in komercialnih TV hiš porazno.

PREDLOG: Ko gre za minimalno število koprodukcijskih TV hiš je nujna redefinicija pogojev sodelovanja s ponudniki kot so HBO Europe, Al Jazeera in podobne TV hiše, ki pokrivajo več teritorijev, trenutno pa kljub dejstvu, da zagotavljajo prikazovanje na številnih območjih/državah, veljajo za enega partnerja. Iz izkušenj slovenskih prijaviteljev, ki so imeli primerne projekte, je to zelo nesmiselno in onemogoča oblikovanje primernih partnerstev za prijave na razpis za TV prikazovanje.

- **Dostop do širokega občinstva** – *Ali poudarjeno mreženje na ravni dobrih praks in inovativnih modelov prinaša pozitivne rezultate tudi za manjša tržišča? Kakšne so možnosti doseganja občinstva za države z manjšim avdiovizualnim potencialom in omejenim jezikovnim območjem?*
Ni bilo komentarjev.
- **Promocija** – *Novi načini promocije v spremenjenih načinih razširjanja, distribucije in sprejemanja v sodobnih, tehnoloških rešitvah in povezavah. Ali so načrtovani ukrepi dovolj konkretni, da so lahko tudi enakovredno uporabni?*

V novem programu se bo od prijaviteljev zahteval poudarjen in strateški pristop k vidnosti projektov. Uspešni bodo le producenti, ki zelo dobro opredelijo marketinško in distribucijsko strategijo in vključujejo digitalna orodja in pristope.

Del producentov pozdravlja vpeljavo pečata odličnosti, kot ukrepa za podporo dobro zastavljenim projektom, ki niso dobili financiranja v okviru programa. Ta oznaka lahko pomaga pri iskanju drugih sredstev, a obvezno pod pogojem, da se z inflacijo tako ocenjenih projektov ne izzove povsem nasproten učinek (toložilni »žig«).

USTVARJALNA EVROPA PO LETU 2020

Javni posvet o novem programu EU
za kulturne in ustvarjalne sektorje
Ljubljana, 14. junij 2018, ob 10h

MOTOVILA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Izražena je zaskrbljenost, ali se bo v novem programu oblikoval ustrezen mehanizem podpore za inovativne projekte distribucije, ki vključujejo različne platforme (npr. kombinacija »tradicionalnega« filma, spletnih aplikacij, razstave/performansa, dogodkov itn.), saj trenutno v podprogramu MEDIA obstaja tovrstna (večplatformska zahteva), zaradi omejenih pogojev pa ni ustreznih možnosti za razvoj vseh segmentov marketinško-distribucijske strategije.

Iz vidika novih tehnologij bi bilo treba razpisne sheme posodobiti tako, da vključujejo uporabo *block-chain* pristopov.

Podprt je **PREDLOG**, da se ocena odličnosti definira tako, da se bo upoštevala pri ocenjevanju, in ne bo v določenih objektivnih merilih odvisna od subjektivnosti ocenjevalne komisije.

Vseeno prijavitelji opozarjajo na veliko subjektivnost (ki se je ne da ogniti), kot tudi na pomanjkanje strokovnosti.

- **Inovacije in pospešena uporaba digitalnih orodij** – *Kako pomembne možnosti se odpirajo za celotno verigo avdiovizualnega dela na evropskem in slovenskem tržišču?*

Tehnološko gledano naj bi Slovenija bila dobro razvita oz. kader za razvoj spletnih platform obstaja. Platforme pa je potrebno nadgrajevati in povezovati v vsebinskem in marketinškem smislu, kar je tudi smernica novega programa (in sicer na mednarodni ravni).

Nekateri producenti opozarjajo: vodilne globalne platforme videa na zahtevo (npr. Netflix, Hulu ...) vlagajo v vsebine in s tem zagotavljajo kakovostne projekte z visoko gledanostjo na digitalnih platformah. Predlog, da se oblikuje iniciativa, da se v Sloveniji podpre vlaganja v nove digitalne vsebine.

PREDLOG je, da se oblikuje ukrep, ki bo platformam videa na zahtevo nalagal obveznost v nove avdiovizualne vsebine.

- **Sinergije z direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah** – *Vključenost podpore evropskim avdiovizualnim delom v novih ukrepih.*

Potem ko je predstavnica Ministrstva za kulturo pojasnila prioritete nove AVMS, predvsem glede pričakovanega deleža (30 %) evropskih vsebin na platformah videa na zahtevo, ni bilo dodatnih vprašanj/komentarjev.

- **Usposabljanje AV talentov** – *Ali dosedanje izkušnje kažejo, da se slovenski AV profesionalci udeležujejo tovrstnih usposabljanj v zadostni meri (edina uradna statistika je iz leta 2016: 23)? Kaj je potrebno, da se v novem programu ta priložnost izkoristi za strateško profesionalizacijo domačega kadra?*

Slovenski uporabniki se aktivno in uspešno udeležujejo ponujenih možnosti za usposabljanje in mreženje s podporo podprograma MEDIA in so pogosto njihovi štipendisti. Dokazujejo se tudi v zelo selektivnih programih usposabljanj, a je hkrati dejstvo, da nacionalno ni dobro poskrbljeno za mobilnost: sistematične podpore za individualno usposabljanje ni (niti, še vedno, v okviru osrednje inštitucije za podporo filmskemu področju, Slovenskega filmskega centra; na shemi pa v tej smeri dela AIPA).

Na ravni celotne Evropske unije je bistvo problema to, da modeli financiranja projektov ne sledijo prioriteta, ki se promovirajo skozi programe usposabljanja (npr. uporaba digitalnih orodij).

USTVARJALNA EVROPA PO LETU 2020

Javni posvet o novem programu EU
za kulturne in ustvarjalne sektorje
Ljubljana, 14. junij 2018, ob 10h

MOTOVILA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Z druge strani uporabniki izpostavljajo dodaten problem, da so MEDIA podprta usposabljanja večinoma namenjena sektorju produkcije, razvoja zgodb in promocije, manj pa ustvarjalnim kadrom (režiserji).

PREDLOG: Naj nov evropski fond za mobilnost omogoči več primernih podpor za individualno mobilnost in vsebinsko raznolika usposabljanja, ki pa naj ne izključujejo tradicionalnih načinov produkcije in distribucije.

- **Razvoj projektov (posamični in skupine)** – Slovenske produkcijske hiše največ sodelujejo v shemi za podporo razvoju posamičnih projektov. Bi si bilo smiselno prizadevati za okvirno enakovredno razmejitev sredstev za projekte iz malih, srednjih in velikih držav? Katere dodatne ukrepe predlagamo za uravnoteženje pogojev in doseganje čezmejne distribucije in uspešnosti koprodukcijskih projektov?

PREDLOG: večji delež sredstev za shemo podpore razvoju posameznih projektov, ki je za prijavitelje iz malih držav edini zares dostopen ukrep.

- **Čezmejna distribucija evropskih AV del** – Na kaj je treba biti pozoren, da bodo ti ukrepi dostopni organizacijam iz Slovenije? Kakšne so možnosti doseganja občinstva za filme iz držav z manjšim avdiovizualnim potencialom in omejenim jezikovnim območjem?

Sprememba sheme za podporo selektivni distribuciji in uvedba kaskadnega sistema financiranja, prek katere bodo distributerji do podpor za distribucijo dostopali prek posrednikov, prodajnih agentov (ki bodo direktni prejemniki sredstev za distribucijo tujih ne nacionalnih filmov na več območjih) po mnenju stroke prinaša nevarnost nepriviligiranosti filmov iz malih držav. Razvijali se bodo prodajni agenti na večjih trgih - v Sloveniji prodajni agenti sploh ne obstajajo. Majhne kinematografije bodo v podrejenem položaju, ker bodo imele manjši dostop do prodajnih agentov in do teh sredstev. Že sedaj v povprečju ima le približno 20 % slovenskih filmov prodajnega agenta, zato producenti vse več uporabljajo *naredi-sam* (DIY) pristop k distribuciji filmov.

PREDLOG: v spremenjeno shemo podpore za selektivno distribucijo nenacionalnih evropskih filmov se uvede **poseben poudarek oz. zahteva, da prodajni agenti vključujejo filme iz malih držav** (in ne samo tiste z največjim čezmejnim potencialom doseganja občinstev).

- **Spletna distribucija - platforme videa na zahtevo (VOD)** – Prednosti in slabosti držav z manjšim avdiovizualnim potencialom v neenakih pogojih trga glede na izzive tehnologije in novih poslovnih modelov? Kako pomembne možnosti se odpirajo za celotno verigo avdiovizualnega dela na evropskem in slovenskem tržišču? Na kaj je treba biti pozoren, da bodo ti ukrepi dostopni organizacijam iz Slovenije? Pogrešate v ukrepu še kaj drugega?

Ker so vsebine na trenutno obstoječih platformah videa na zahtevo (tudi tistih s podporo podprograma MEDIA) nenajdljivi, jih želi Evropska komisija povezati na različnih nivojih (tehnološkem, vsebinskem, področju zagotavljanja pravic in predvsem promocijsko) ter ustvariti pogoje za večanje vidnosti skozi skupno nadvladano distribucijsko strategijo. Nekateri udeleženci se iz perspektive uporabnikov strinjajo s to potrebo – tudi sami se ne znajdejo v ponudbi.

Producenti poudarjajo, da je v predlogu novega programa (in tudi na sploh) zelo zamegljena uporaba in definicija pojmov, kot so komercialni filmi in (avtorski) filmi s potencialom doseganja občinstev.

PREDLOG 1: definirati, kaj je mišljeno pod pojmom *komercialni potencial filma* in kaj je ukrep, namenjen *doseganju občinstva*. Dobrodošla bi bila uvedba pozitivne diskriminacije.

USTVARJALNA EVROPA PO LETU 2020

Javni posvet o novem programu EU
za kulturne in ustvarjalne sektorje
Ljubljana, 14. junij 2018, ob 10h

MOTOVILA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

PREDLOG 2: oblikovanje ukrepov, ki bodo omogočili umestitev že digitaliziranih vsebin (RTV Slovenija); Slovenija kot del regije bi imela možnost, da se vključi v tovrsten ukrep npr. z vidika digitalizirane filmske dediščine.

- **Mreže kinematografov** – *Predvideno je dvakratno povečanje sredstev za evropsko kinematografsko mrežo z namenom širjenja v tim. srednje velika mesta (z manj kot 100.000 prebivalci) in ciljem povečati število z 269 mest v 2016 na 400 mest v 2027. Kako relevanten je ta predlog za slovenske razmere? Ali je smiselno iz perspektive malih držav predlagati še kakšne dodatne ukrepe na mikro ravneh?*

PREDLOG: potrebni so dodatni ukrepi na mikro ravni (tudi za manjša mesta od trenutne definicije »srednje velikih mest« z manj kot 100.000 prebivalci, saj je to z vidika Slovenije neustrezna kategorija).

DODATEN PREDLOG: poleg poudarjanja digitalnih orodij ne gre pozabiti, da je film prvorazredna kinematografska izkušnja, ki jo je treba širiti na manjša mesta, z večletno investicijo; primer dobre prakse v Vzhodno evropski in balkanski regiji so potujoči kini.

- **Festivali** – *Podpore posameznim festivalom bodo ukinjene in nadomeščene s podporo za strukturirano evropsko mrežo festivalov. Cilj je, da se s podporami za 100 festivalov do leta 2027 doseže občinstvo 10 mio ljudi. Kakšne so prednosti ali slabosti tovrstne podpore iz perspektive malih festivalov, tudi glede na njihove obstoječe mednarodne mreže in njihov način funkcioniranja?*

Predstavnike festivalov skrbi, kako se bo povezovanje festivalov v praksi izvajalo, kdo jih bo koordiniral oz. predstavljal in kaj bodo specifične zahteve (programske, profilne, obseg občinstev, finančna zmogljivost itn.). Obstaja namreč velika nevarnost izgube identitete posameznega festivala, posebej ko gre za nišne festivale.

PREDLOG: Ukrep je treba oblikovati tako, da **podpira dodatno spodbujanje mreženja v smeri dobrih in že delujočih praks povezovanja**, ki jih posamezni (predvsem mali) festivali že imajo, in hkrati paziti, da se jim ne predpisujejo nerealne zahteve, ki bi jih kot pogoj za črpanje sredstev forsirale v »nenaravna« sodelovanja.

- **RAZNO**

Kako doseči trajnostni vidik financiranih platform z vidika arhiviranja spletnih vsebin (z vsem bogastvom podatkov), ki se razvijejo v okviru evropsko podprtih projektov enkrat, ko financiranja ni več. Omogočanje dostopa v času trajanja projekta namreč ni dovolj.

Dogodek sta soorganizirala Ministrstvo za kulturo in zavod Motovila.

Dodatne informacije so dostopne na spletnem mestu [Ministrstva za kulturo](#) in [CED Slovenija](#) ali prek info@ced-slovenia.eu.